

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS
PAŽYMA
DĖL VALSTYBINĖS ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS INSPEKCIJOS
2021 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS**

Nr.

Vilnius

Ataskaitos teikėjas – Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI).

Ataskaitos tikslas VATESI 2021 metų veiklos ataskaitoje (toliau – ataskaita) pristatyti VATESI veiklos rezultatus.

Teisinis pagrindas: Branduolinės energijos įstatymo 21 str. 5 d. nustatyta, kad VATESI kiekvienais metais iki gegužės 1 dienos pateikia Prezidentui ir Vyriausybei metinę VATESI veiklos ataskaitą. Branduolinės energijos įstatymo 7 str. 1 d. 6 p. nustatyta, kad Vyriausybė vertina ir priima sprendimą dėl pritarimo ataskaitai.

VATESI strateginis tikslas – vykdant valstybinį reglamentavimą ir priežiūrą siekti, kad būtų užtikrintas kiek įmanoma aukštesnis branduolinės energetikos saugos lygis.

2021 m. buvo pasiekti numatyti efekto kriterijai:

- antrojo ir aukštesnio lygio neįprastųjų įvykių pagal Tarptautinę branduolinių ir radiologinių įvykių skalę (INES) 2021 m. Lietuvos Respublikoje esančiuose branduolinės energetikos objektuose nebuvo;
- atvejų, kai netaikiams tikslams buvo panaudotos Lietuvos Respublikoje esančios branduolinės medžiagos, branduolinės dvejopo naudojimo prekės ar vykdomi moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla, susijusi su branduolinio kuro ciklu, 2021 m. nebuvo.

Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimas:

2021 m. VATESI, tinkamai vykdydama galutinai sustabdytuose Ignalinos AE 1-ajame ir 2-ajame energijos blokuose eksploatuojamų saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priežiūrą, Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginių saugos vertinimą bei Ignalinos AE išmontavimo ir dezaktyvavimo saugos priežiūrą bei pagal kompetenciją dalyvaudama kaimyninių šalių branduolinių elektrinių saugos vertinime, prisidėjo įgyvendinant Aštuonioliktosios Vyriausybės programos, iniciatyvas Energetinio saugumo stiprinimo (242.2, 242.4) ir Veiksmingos krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo sistemos (246.1) srityse.

VATESI, vykdydama savo veiklą, taip pat prisidėjo įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, 11.5.11. veiksmą „Telkti tarptautinę paramą Lietuvos pozicijai dėl Astravo AE ir užtikrinti koordinuotą Lietuvos institucijų dalyvavimą sprendžiant branduolinės saugos ir aplinkosaugos klausimus ES institucijose, tarptautinėse organizacijose ir dvišalių santykių darbotvarkėse“, 11.5.16. veiksmą „Pradėti išmontuoti Ignalinos atominės elektrinės reaktorių įrangą“ ir 11.7.5. veiksmą „Organizuoti nacionalinio lygio pratybas, siekiant sustiprinti pasirengimą galimai branduolinės elektrinės, esančios Baltarusijos Respublikoje, Astravo rajone, avarijai“:

- vykdė branduolinės energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais licencijavimo procesus ir priėmė sprendimus dėl licencijų išdavimo ar pakeitimo tik įsitikinusi licencijuojamos veiklos sauga (pasiekta reikšmė – 100 proc.; planuota reikšmė – 100 proc.);
- išnagrinėjo ir įvertino pateiktas ataskaitas, projektus ir kitus saugos pagrindimo dokumentus branduolinės energetikos saugos požiūriu (pasiekta reikšmė – 100 proc.; planuota reikšmė – 100 proc.);
- atliko patikrinimus, prižiūrėjo kaip šalinami jų metu nustatyti trūkumai (pasiekta reikšmė – 100 proc.; planuota reikšmė – 100 proc.);
- vykdė tarptautinius įsipareigojimus ir laiku parengė bei pateikė ataskaitas pagal tarptautinius įsipareigojimus branduolinio ginklo neplatavimo srityje (pasiekta reikšmė – 99 proc.; planuota reikšmė 100 – proc.);
- rengė ir tvirtino teisės aktus, susijusius su VATESI veikla ar branduolinės energetikos sauga (pasiekta reikšmė – 100 proc.); planuota reikšmė – 100 proc.);
- konsultavo branduolinės energetikos saugos klausimais (pasiekta reikšmė – 100 proc.; planuota reikšmė – 90 proc.).

Svarbiausios 2021 m. VATESI veiklos sritys:

- Galutinai sustabdytų Ignalinos AE 1-ojo ir 2-ojo energijos blokų ir jų eksploatavimo nutraukimo saugos priežiūra;

- Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo saugos priežiūra ir pasirengimo eksploatavimo nutraukimui saugos vertinimas;
- Panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginių statybos ir eksploatavimo saugos priežiūra;
- Branduolinės energetikos srities veiklos licencijavimo procesų vykdymas ir sprendimų priėmimas dėl licencijų išdavimo ar pakeitimo;
- Branduolinės energetikos saugą reglamentuojančių teisės aktų rengimas;
- Ūkio subjektų veiklos patikrinimai;
- Ūkio subjektų konsultavimas;
- Lietuvos Respublikos priimtų tarptautinių branduolinės saugos įsipareigojimų vykdymas, branduolinio ginklo neplatavimo įsipareigojimų įgyvendinimo priežiūra;
- Dalyvavimas nagrinėjant branduolinės saugos reikalavimų įgyvendinimą Baltarusijos AE: 2021 m. VATESI ir toliau aktyviai dalyvavo ENSREG organizuotoje Baltarusijos AE streso testų rezultatų įgyvendinimo veiksmų plano peržiūroje – analizavo gautą informaciją, dalyvavo rengiant saugą gerinančių priemonių įgyvendinimo tarpusavio peržiūros ataskaitą, teikė išvadas bei pasiūlymus dėl streso testų rekomendacijų įgyvendinimo peržiūros ekspertų grupės bei Streso testų peržiūros tarybos nariams. Taip pat VATESI ir toliau tęsė susirašinėjimą su Baltarusijos Ekstremaliųjų situacijų ministerija ir šios ministerijos Branduolinės ir radiacinės saugos departamentu – kartojo senus bei kėlė naujus saugos užtikrinimo klausimus dėl Baltarusijos AE, nagrinėjo pateiktus atsakymus, rengė išvadas bei atitinkamą informaciją Lietuvos suinteresuotoms institucijoms bei visuomenei.

Dalykinio vertinimo išvada:

VATESI veiklos rezultatai ir pasiekti tikslai rodo, kad 2021 m. VATESI tinkamai atliko pavestas branduolinės energetikos saugos valstybinio reglamentavimo bei priežiūros funkcijas ir tokiu būdu prisidėjo prie aukšto branduolinės energetikos saugos lygio Lietuvos Respublikoje užtikrinimo ir visuomenės bei aplinkos apsaugos nuo žalingo jonizuojančios spinduliuotės poveikio.

Siūlytina ataskaitą svarstyti Vyriausybės pasitarime ir jai pritarti.

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė